

A teleptől több száz méternyire D-re került elő 5 kirabolt szarmata sír, amelyek közül hármat körárok kerítetett. A sírok tájolása DK-ÉNy. Leleteik (gyöngyök, fibula, fülbevaló stb.) és néhány római érem alapján nem lehetnek korábbiak a 3. század végénél. Valamennyit azonos módszerrel rabolták ki. Egyelőre kérdéses, hogy a temető a teleppel egykorú-e.

A bőséges leletanyag zöme a késő szarmata korra jellemző szemcsés, apró kavicsos, esetenként homokos anyagú kerámia, amely a leletanyag túlnyomó részét jelenti. Több gödörből került elő selejtes, deformálódott, rosszul égetett szemcsés kerámia. Ehhez képest sokkal kisebb mennyiségben találtunk finoman iszapolt anyagú, szürke és téglaszínű kerámiát. A kézzel formált cserepek száma elenyésző. A murgai típusú korsótöredékek, a római importtárgyak viszonylagos ritkasága, valamint egyéb leletek (íves hátú fésű, hun kori vaszabla stb.) a telepet a 4–5. századra keltezik. A római provinciális kerámiát néhány terra sigillata töredék és késő római mázas töredék képviseli. A kerámiatípusokat a fazéktöredékek, kisebb számban tál- és fedőtöredékek alkotják. Több orsókarika, orsógomb és egy grafitbevonatos, díszített kvád orsógomb is előkerült. A teleprészlet fémtárgyai bronz- és vasfibulák, bronzkarperecek, vas kések, vascsatok, vaszabla stb. A 638. ház betöltésében körszelet fogójú csontfésűt találtunk, és további objektumokban is volt csontfésűtöredék, továbbá számos csontkorcsolya. Három gödörből került elő egy-egy pénz, 320–330-as évekbeli bronz aprópénzek (Gloria exercitus típus kettő és egy hadijelvényel, Constantinopolis). Viszonylag kevés volt az állatcsont. Sok esetben patics (áglenyomatos darabok is), őrlőkövek és töredékeik, salakdarabok kerültek elő. Több gödörben embercsontok is voltak.

Munkatársak: Almássy Katalin, Istvánovits Eszter, K. Németh András, Orosz Krisztina, Rácz Tibor régészek, Gál Krisztián, Gergely Balázs, György László, Jakab Attila, Mérai Dóra, Mersdorf Zsuzsa, Rácz Miklós, Szöllősi Géza, Sztáncsúj Sándor József (ELTE), Benedek András, Lakos Katalin, Nagy Márta, Pintye Gábor, Scholtz Róbert, Sóskúti Kornél, Zsoldos Attila (JATE) régészhallgatók; Gyöngyössy Adrienn, Kapitány Róbert, Skenderovics Lídia (Iparművészeti Egyetem), Borsos Hedvig, Hostyinszky Attila, Lukács Katalin, Pintér Erzsébet restaurátorok, Szánthó Dániel geodéta. Koordinátor: Tari Edit.

BATIZI ZOLTÁN – DINNYÉS ISTVÁN – KÖVÁRI KLÁRA –
KULCSÁR VALÉRIA – SIMON LÁSZLÓ – TARI EDIT

287. Üllő határa

(Pest megye) Ó, Sza, A, Á, Kk, Kú

Régészeti terepbejárást végeztünk az M0 autópálya nyomvonalán Gyál közigazgatási határától a 31. sz. főútig; 4–500 méter (lelőhely-lehatárolásoknál néha 7–800 m) szélességben. Az M0 autópálya délről kerüli meg Vecsés nagyközséget, majd Vecsés és Üllő között fordul

É felé, ahol Ecser és Maglód között halad tovább a 31. sz. főútig. Területünkön 14,1 km hosszú az M0 autópálya bejárat nyomvonala. Ehhez kapcsolódóan a Vecsést és Üllőt ÉK-ről és K-ről elkerülő 4. sz. főút nyomvonalát is bejártuk, 12,5 km hosszúságban. A teljes nyomvonalhosszon 2,84 km-t erdő borított, és 1,12 km-t gázos elvadult növényzet fedett.

Üllő határában 22 lelőhelyet találtunk, melyek közül kilencnek teljes régészeti feltárását tartom indokoltnak. (Lásd fent, Üllő 5. sz. lh.). Öt lelőhely esetében elegendő a szondázó kutatás, nyolcra a területén pedig régészeti szakfelügyeletet javaslok. Ezek között több olyan is van, ahol mindössze 1–2 darab cserép utal régészeti lelőhelyre. A regisztrált 22 lelőhelyen őskori, szarmata, avar, Árpád-kori, késő középkori és kora újkori felszíni telepnyomokat illetve szórványleleteket találtunk.

A leletek a ceglédi Kossuth Múzeumba kerültek.

TARI EDIT

288. Vaskút, Várhely

(Bács-Kiskun megye) Sza

2001. november 24-én végeztem terepbejárást a lelőhelyen, ahol két különböző halomcsoport található. A Kőhegyi Mihály által feltételezett földvár az úttól (Vaskút és Gara közti út) kb. 200 m-re K-re található. A földvár állapota jónak mondható, a környéke és a teljes terület frissen volt szántva, a terepbejáráshoz kiválóan alkalmas volt.

A másik halomcsoport, amely az előzőtől ÉNy-ra található, kb. 250 m-re, az út közvetlen közelében van, attól csak kb. 30–40 m-re. Ez a halomcsoport három halomból áll, amelyek állapota ugyancsak jónak mondható. A földvár és a halmok környékéről igen kevés anyag került elő (római házi kerámia).

A két halomcsoport közti területen az úttól kb. 150 m-re, K-re, a két halom között félúton, egy igen kis területen, igen nagy sűrűségben kerültek elő különböző korú kerámiatöredékek. A lelőhely nem emelkedik ki környezetéből. A lelőhely kiterjedése kb. 20×30 m. Ettől a területtől eltávolodva már nem is mutatkozik leletanyag. Leletanyag: szarmata korongolt és kézzel formált cserepek.

VADAY ANDREA – HAJDÚ ÁDÁM

289. Vasszilvágy, Római katolikus templom

(Vas megye) Kk

A ma álló épület szentélye a 14. század harmadik harmadában Nagy Lajos király uralkodása alatt épült Ny-i karzatos íves záródású apszisú, bélletes kapujú, egyhajós templom, melynek K-i falán a 15. században kisméretű négyzetes ablakot nyitottak. É felől a halottak kapujánál sekrestyét építettek.

A középkori templomhoz 1732–1734 között a középkori hajó Ny-i falának és tornyának elbontása után új hajót építettek toronnyal. Az egész hajó alá kriptát építet-